చిన్నకథ

గాలిపటాలు

శ్రీ మంథా వెంకటరమణారావు

ప్రొద్దుంక్క పొడవలేదు. దట్టంగా పిగరెట్టు పొగలా కప్పిన పొగమంచుని చీల్చుకొని ఉదయించబోయే సూర్యుడి వెలుగు పడ్డ స్వాస్థ్యాన్ని దాటొచ్చినట్టు భూమిని తాకుతోంది. పర్వం వడిచెట్లు, భూమి తడిగా, చల్లగా ఉంది.

రానురాను మంచు గాలిలో కలిసిపోయింది. కాని, చీలిగా ఉన్న ఆకాశాన్ని చల్లటి మబ్బులొచ్చి ఆవరించ సాగాయి. ఎబ్బుల వరుసను పెట్టుకొని గాలి జోరుగా వీస్తోంది. కొంతకాలానికి ఆకాశమంతా ఒక పెద్ద మబ్బులా తయారయింది.

పొగమంచు పోయాక ఒక భవనం, ఆవరణ, పూలతోట, అచ్చయిన ఫొటోలా తమ రూపాన్ని పొందేయి.

గేటు ఆర్చి కున్న ఎర్రటి పువ్వులు గాలి జోరుకి ఊగుతున్నాయి. ఆ ప్రాకుడు చెట్టు ఎప్పో ఎండిపోయిన అతలలోనూ, అల్లికలలోనూ మువిలి మర్రిచెట్టులా ఉంది. ఆ ఆర్చి కున్న కర్ర బద్దలు చెదపట్టి కూలిపోయే స్థితిలో ఉన్నాయి.

తోట వెండా రట్టంగా పూలమొక్కలున్నా వాటిలో చాలా భాగం వచ్చదనాన్ని పోగొట్టుకున్నాయి. మిగిలిన వాటికి పువ్వులు పరిమితమైనాయి. గడ్డి దుబ్బులుగా పెరిగింది మొక్కల మధ్య తెల్లటి, చిన్నపువ్వులు పెడుతూ.

ఆ వచ్చదనం మధ్య ఎదారిలా ఉంటా భవనం. వెల్లలేక వర్షపు మెమ్మకి వచ్చటి చారలు కట్టి తిత్తి వాడొచ్చునాయి గోడలు. తలుపుల అద్దాలు జాలా రోజుల బీటలేశాయి. బీటలున్నచోట ఆతుకు కిడ్డ కాగితపు ముక్కలు. పార్టికోలో నల్లటి కుమలి కుక్క కూనలకి పాలు పడుతోంది, ఆప్యాయంగా వాటిని నాకుతూ, అప్పుడప్పుడు ప్రశ్నతో పోసే అరవకాన్ని ఆమోదించినట్టు చూస్తూ.

కొంతసేపటికి గాలి తోరు తగ్గినా ఆవరించిన మబ్బులదనం ఎక్కువగా ఉంది. ఆకాశం, మబ్బు తంగు బట్టు కట్టుకున్నట్టుంది.

తోట మధ్యనొక మువలయిన ఎంతో శ్రద్ధతో ఒక వచ్చిపోయిన పువ్వుల మొక్కను కైటకు లాగేటందుకు మట్టా గొయ్యి తవ్వుతున్నారు. బాగా వ్రేళ్ళు నాటిందేమో అరగజం లోతువరకు గొప్ప పాడిపిరా అది కదిలే మాదిరి వెయ్యలేదు. ఆ తొలిక దేహాని కంత్యక్రియలు జరపడమే అతడి పనిలా ఉంది. పట్టు పట్టినట్టు త్రవ్వుతూ మన్ను తీస్తున్నాడు. మన్ను పైకి లాగడంలో ఆ గులాబి చెట్టు ముల్లు ఒకటి అతని చేతికి గీరుకుంది. ఆ దరదకి బాధ విస్ఫురించినట్టు ఏమీ పండిపోలేదు. కాని, [illegible] పరవశలే దతడు. కష్టపడి నోర్లా [illegible] తప్పేయి [illegible] తుంటాడు. ఆ చిన్న చేతులూ, కళ్ళూ [illegible] రేపట్టుంది [illegible] తప్పేయి" [illegible] తిరిగి [illegible] దూరంగా [illegible] పోయేక తాను మాడలేదని నిర్ధారణ పరచుకొని కళ్ళు తుడుచుకుంది.

చిన్న చినుకు పడ్డట్టయింది, అతడి కనురెప్ప పిద. ఆకాశం వేపు, ఎగిరే మేఘాల్లోకి చూశాడతడు. వర్షం బాగా పడి, ఆ మురారిరైతే భావ్ల ఇనిపించింది. ఇదే గుం డెందుకో భయపడ్డట్టలిలా వేగంగా కొట్టుకో సాగింది.

ఓ సంగతి బాగా జ్ఞాపకముంది. పురుషోత్తమరావూ రోకవాడు పిలిచి అన్నారు. "ఏరా! ఆమ్మాయి పట్నం వెళ్ళి చదువుకుంటుంది. నువ్వూ వెళ్ళరాదూ? మూడో ఫారంలో చాలిస్తానంటే?" అని. తెదురుమాపులో ప్రవాసిని వచ్చి తండ్రి కుర్చీ మెనక నిల్చుంది. 'ఊఁ' అనమని, కళ్ళతో సన్న చేస్తూ. తన ఊరు వదిలి వెళ్ళడం గురించి ఆలోచించడమే తన కేదో భయంగానూ, బెంగగానూ ఉండేది. ఆ ప్రశ్న కేం జవాబు చెప్పాలో తనకి తోచలేదు. ప్రవాసినితో వెళ్ళాలనిపించినా ఆ పెద్దార్థంలో తనకి భయం. తన తండ్రికి తను ఆ ఊరు, ఇల్లూ వదిలి వెళ్ళడం అసలే ఇష్టం లేకపోయింది.

అప్పటికప్పుడే అతడి ఉత్సవం జబ్బు ఎక్కువయింది. ఉన్న ఒక్క కొడుకునీ వదుకోవడం కష్టమనిపించి ఉంటుంది. పట్టం పోయేటందుకు కారెక్కుతూ ఆ దస్తమాలు లింకా వెనుకలే ఉన్నాయి. "అప్పట్లోనీ పుస్తకాలూ అవీ లాక్కుంటూ నడుకున్నావేమో! అంత చెడ్డ దాని కింద కట్టేసే నన్ను. పోనీలే నీకే తెలుస్తుంది." అని అనుకుంటూ ఉంటే ఏమైనా కాను కదిలిపోతూ ఉంటే అంది. "రాయండి ఉత్తరం రాయవేమి" అని.

ఆ వేంగిలో తన తండ్రి పోయేక పల్లం వెళ్ళి చదువుకొనేటందుకు తన కవకాశం ఉండేది. కాని ఆ ఊరు వదలి చదువు కోసమని వెళ్ళడంలో ఉన్న గొప్పదనం తన కర్థం కాలేదు. తన తండ్రి మతం తన వంటికి పూర్తిగా పట్టేంది. అప్పటికే ప్రవాసిని ఉత్తరం వ్రాసింది. "మీ నాన్న పోయేరని విన్నాక నా గదిలో కూర్చొని ఏడ్చేను. నా కేదో తెంగగా ఉంది. నీలా నేనూ మా నాన్న కొక్కర్తివే కదా? నీలా నేనూ బోతే. నువ్వొక్కడివి ఎలా ఉంటున్నావో నాకేం అర్థం కాలేదు. నువ్వొక్క ఉత్తరం కూడా రాయలేదు. నేను నీ కంత లోకువై పోయేనా?" అని ఏమేమో వ్రాసింది.

రెండేళ్ళ తరువాత తన తల్లి పోయాక, బొంబాయిలో ఆ తుకారాంతో గడిపిన రోజులు! ఆ నాలుగేళ్ళ జీవితం! బొంబాయి వెళ్ళే ముందే తను ప్రవాసిని కుత్తరం వ్రాసింది. దానికి జవాబు వెంటనే వచ్చింది. "బొంబాయి నువ్వు వెళ్ళా వంటే నన్ను చంపుక తిన్నట్టే! ఈ ఆడదాని మాటలకి లెక్కేమిటనుకుంటావేమో! అలా అనుకుంటే నీ వంటి రాతి గుండెవా డింకోడుండడు. నీకే బుద్ధి ఎందుకు పుట్టిందో. ఈ ఊరొచ్చి. మా పిన్నిగా రింటో కొన్నాళ్ళుండువు గాని. మా పిన్ని చాల మంచావిడ. నా మాట వినవ్వాడు నీ ముఖం ఈ జన్మలో చూడను."

వయసులో తన తోటివాడైనా, జీవితాన భవంతో అంత ఘటికుడని తెలియదు తనకి. ఆ తుకారాంతోడే తనకు పరిచయం ఎలా అయిందో కూడా తనకు జ్ఞాపకం లేదు. వచ్చిన రెక్కలిమిటంటేవాడి ధైర్య సాహసాలతో తనకెలానో గురి ఏర్పడి పోయింది. ఒక జానెడు ముక్కని తీసుకువచ్చి రెండు పీల్చులలో కాల్చి ఊది పారేసేవాడు. బాగా నీరున్నమాతిలోకి ఒక్కగంటు వేసి ఏమీ జరగనట్టు బయట కొచ్చేవాడు. ఓసారి ఊళ్ళోని వల్ల ఆలోతు పెచ్చిత్తినట్టు రోడ్లమీద పరుగెడుతూ ఉంటే దా వ్వాపేడు అడ్డుగా నిల్చాని. వాడిమీద తిరగబడింది. ఒక్క ఉరుకు వేసి మరు నిమిషం దాని పీపెక్కి కూర్చున్నాడు. వాడితో కూడా ఆ ఆలోతు పిడుపుల్తో పరుగెత్తింది.

ఓనాడు గంభీరంగా ముఖంపెట్టి అన్నాడు. "ఒరే! నీ మైనారిటీ దాటిపోయింది. చిన్న సంగతి. నీకు బాగా తెలిసిన విషయం లేకుండా పోయింది. అదే నాకు వివారం పట్టుకుంది." నాడన్న వారం దినాల నాటికి తను బొంబాయిలో ఉన్నాడు. వాడే బస, భోజనం అన్ని ఏర్పాట్లు చేయించేడు. అందరు పరిచయస్థులు వాడి కూన్నారని తనకు తెలియు. రైలు దిగి బస చేరు నాటి తెల్ల వెంట్రుకలు అకస్మాత్తుగా అతడి కంట బడ్డాయి. ఏమీ పాలుపోనివాడిలా నలుమూలలా చూశాడతడు. ఏకాకుతో టేబులు మీద తాకు నందుకొని, వాటి కొనలు తెగగోసి, దువ్వెనతో తలమీదున్న కొద్దిపాటి పండు వెంట్రుకలని సరిజేసుకొని మెట్లు దిగాడు.

ఒక లావుపాటి మునలావిడ కారు దిగి మేడమెట్లెక్కుతోందప్పుడే. ఇద్దరూ మధ్యను మెట్లమీద కలిశారు. ఒకరినొకరు విస్తుపోతూ చూసుకున్నారు.

కాళ్ళ క్రింద భూమి జారిపోతున్నట్టయింది తడికి. మాట్లాడకుండా ఆమె చేతిని తన చేతులలోనికి తీసుకొని, మెట్లెక్కి తన గది ప్రవేశించాడు. తలదించుకొని ఆమె వెంబడించిందతడిని. ఇద్దరిబుగ్గ జారకంది, పెదవులు కొద్దిగా వణుకుతున్నాయి. ఆమె మనసులో ఎలా ఉందో కాని అతడి మనసులోమాత్రం దేనో పోగొట్టుకున్నట్టుంది. ఏదో దొరకనిది తననుండి పోయినట్టుంది. గదిలోనికి వెళ్ళాక ఆగి ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకున్నారు పరికించినట్టు. నీళ్ళు తిరిగా యామె కళ్ళలో. ఆమె అంది "రామం!" అతడన్నాడు వివారంగా కళ్ళు పెట్టి. "అబ్బ! ఎంత మారిపోయేవు. పరిపోసంగా చిన్నవ్వు నవ్వి అందామె. "అప్పటి చిటిపి పిల్లలానే ఉంటానని అనుకొంటావు. నువ్వంగా, నాలాగ్గా, ఉన్న ఆమ్మాయిని చూడగలవని అనుకున్నట్టుంది."

ముఖం త్రిప్పుకొని అన్నాడతడు. "హా! హా! ఎలా అనుకుంటాను!!"

అర్థంలోని తన ప్రతిబింబం జ్ఞప్తికొచ్చి అతడి కన్నులు నాడిపోయేయి.

కిటికీ దగ్గరకు నడుస్తూ అన్నాడతడు. "టీ తాగేందు కభ్యంతరమేమన్నా ఉందా?" ఆమె చెప్పాడు తన ఇంటికి వచ్చినా ఆలా ఆపకుటం ఒక అలవాటు.

"ఇప్పుడే దాన్లో తాగేను."

అతడనుకున్నదే ఆ జవాబు.

తనకు జ్ఞాపకమున్నంతవరకు ఒక్కవాడన్నా అది తన ఇంట్లో టీ త్రాగలేదు.

అర్థాల కిటికీలోనుండి, దిగువనున్న తెల్ల కారును చూస్తున్నాడతడు. ఆమె వెళ్ళి అతడి వెనుక నిలబడింది.

ఆలోచిస్తూ అతడన్నాడు. "ఇవాళకిక్కడుండి పోరాదూ?" దానికొచ్చే జబాబుకూడా అతడికి తెలుసు. తెలిసి తెలిసి ఇలాటి ప్రశ్నలెందుకు చేస్తూ ఉంటారో అంతా అని అతడికాశ్చర్యం వేస్తుందొక్కొప్పుడు. ఆమె చిన్నవ్వు నవ్వి అంది.

ఇద్దరూ దిగువనున్న పూలతోటని చూస్తున్నారు. వారిద్దరి మౌనంలోనూ కాలంమెల్లగా జరుగుతూ గడిచి పోసాగింది. రెండు, మూడు రిమిషాలు కిటికీ అర్థాలకి తగిలేయి. గాలి నిండు నత్తువతో వచ్చి అర్థాలను తాకుతూ పాట పాడుతున్నట్టు శబ్దం చేస్తోంది.

"అబ్బ! ఏంవిషయం!" కనబడని గాలికోసం తెతుకుతున్న వాడిలా కళ్ళు పెట్టి అన్నాడు ముసలాయన.

ఆమె మాట మాటలేకుండా వెళ్ళి సోఫాలో జారబడింది.

కిటికీ నుండినుండి చూశాడతడామెను. అంతా భారంగా నెరపోయినా ఆమె ముఖంలో ఇంకా ఏదో ఆకర్షణున్నట్టు తోచేంతవరకీ. ఏమైనా తనకన్న అందంగానూ, జవసత్వంతోనూ ఉంది. కిబ్బుమన్ను ఫారిన్ పిరుదుండి తెలిక్కైన ముసలాయన. అప్పటిలో తన పెంటు మల్లెపూలవానలా ముక్కుతీసుకుంటోంది. ప్రవర్తన మారుతుంటే భవిష్యత్తు పరిస్థితులెలా ఉండేవో ఆశ్చర్యం వేసేదతడికి. ఆ రోజు ప్రవాసినిని ఎదుర్కొనేటందుకు ఎందుకో జంకు పుడుతోంది. నిట్టూర్పు తుందుతో కళ్ళు తుడుచుకొని ఆమెను తలంచుకో సాగాడు.

తను లొంబాయినుండి తిరిగి వచ్చేడని తెలియగానే ప్రవాసిని వచ్చింది తన ఇంటికి. వయ్యారంగా నడుస్తూ ఉంటే ఏదైతయిందంటూ ఆ ఆమ్మా యనుకున్నాడు తను. తెల్లబోయి చూస్తూ ఉంటే అదే పలకరించింది. "నా తత్తరాలు జ్ఞాపకం చెయ్యక పోయినా మనిషి నొచ్చుకున్నా జ్ఞాపకమొచ్చానా?" పూర్తిగా మారిపోయా వంది. అంత పొడుగా ఎదుగుతుందనుకోలేదంది. ఇవి అన్నీ, పీల్చిన గాలి ఊపిరితిత్తుల్ని వదిలేశాగా అనేంది. ఎదురుగా ఉన్నది చిన్నప్పటి చిలిపి అమ్మాయేనా అనిపించిందితనికి. ఆ అల్లరికళ్ళున్నా ముఖమంతా మారిపోయిన ట్టనిపించింది. లొంబాయి సంగతులన్నీ చెప్పమంది. తన తండ్రి కక్కడ నుండి బదిలీ అయిందట. పోలోయే ఊరు చాలా దూరంట. తను తాతగారింటో ఉంటుందిట. ఉద్యోగం చెయ్యాలని ఉంది కాని "నీ ఉద్దేశం కూడా" అంది. ఆఖరుకు వెళ్లా నంది. "నీకు వినకడ లేదు. మనస్సు నీ గుండెకాయలో ఉండదు. ఇలా కాదు. నీకు తగ్గ పెళ్ళా మొచ్చి కమ్మీ పెట్టుకుంటేనే కాని నీ సంగతి తేలదు."

ఇంకొక నాడు వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్ళగా తండ్రి అన్నారు మాటిగా, "నీనేస్తానికి నిన్నెత్తుకు వేంగా లొగతిద్దాం అని ఉందిరా రామం." తనకు ముందు అర్థం కాలేదు. తరువాత ఆశ్చర్యం వేసింది. ప్రవాసినిని పెళ్ళి చేసుకోవడం. తను కలలోనన్నా అనుకోలేదు దానిని పెళ్ళాడ గలుగుతాడని. చిన్న నవ్వు నమాధానంగా అచ్చి ఇంటి కొచ్చేశాడు.

తను టీటీ వంపిన ఒక గంటకల్లా ప్రవాసిని కారు వేసుకొని వచ్చింది. అప్పుడూ ఇలానే ముసురు పట్టింది. తనులేనప్పుడామె వేయించిన పూల మొక్కల ముందు గడ్డి తీస్తూ కూర్చున్నాడప్పుడు. మౌనంగా లోనికి వెళ్ళింది. తను వెంబడించాడు. గది ప్రవేశించాక, ఆగి, తన కన్నులలోకి పిచ్చిదానిలా చూస్తూ ఉండిపోయింది. ఉన్నట్టుండి ఆకస్మాత్తుగా తన కాళ్ళమీద పడి వాటిని పెన వేసుకుంది. అప్పటి దాన్ని తల్చుకుంటే ఇప్పటికీ తన గుండె కొట్టుకుంటూంది. కన్నీళ్ళతో పాదాల్ని తడుపుతూ ఉన్నాదివిలా అరిచింది. "నన్ను నీ చేతులతో చంపి. ఈ మేడమంచి కిందకి తోసి. అప్పుడు ఆఖన్మాంతరం పెళ్ళి లేకుండా ఉండు!!"

ఉలికిపడి ఆలోచనలనుండి తెప్పరిల్లాడు ముసలాయన కారు చడలా అయింది. వెనుకిచ్చి విన్నాడు. ఏదో అలాటి శబ్దమే. కొంద రగాలేవి, చేతులు దులుపుకొని పెద్ద అడుగులు వేసుకుంటూ మేడ ఎక్కి తన గదిలోనికి వెళ్ళి దతడు. ఒక తెల్లటి కారు గేటు మలుపు తిరిగి ఇంటి ఆవరణలో ప్రవేశించడం, కిటికీలో నుండి అతడి కంట పడింది. అతడి చెక్కిళ్ళు సంగతి. నీకు జాతిగా లోకానుభవం లేకుండా పోయింది. అదే నాకు వివారం పట్టుకుంది." నాడన్న వారం దినాల నాటికి తను బొంబాయిలో ఉన్నాడు. వాడే బస, భోజనం అన్ని ఏర్పాట్లు చేయించేడు. అందరు పరిచయస్థులు వాడి కూన్నారని తనకు తెలియు. రైలు దిగి బస చేరు నాటి తెల్ల వెంట్రుకలు అకస్మాత్తుగా అతడి కంట బడ్డాయి. ఏమీ పాలుపోనివాడిలా నలుమూలలా చూశాడతడు. ఏకాకుతో టేబులు మీద తాకు నందుకొని, వాటి కొనలు తెగగోసి, దువ్వెనతో తలమీదున్న కొద్దిపాటి పండు వెంట్రుకలని సరిజేసుకొని మెట్లు దిగాడు.

ఒక లావుపాటి మునలావిడ కారు దిగి మేడమెట్లెక్కుతోందప్పుడే. ఇద్దరూ మధ్యను మెట్లమీద కలిశారు. ఒకరినొకరు విస్తుపోతూ చూసుకున్నారు.

కాళ్ళ క్రింద భూమి జారిపోతున్నట్టయింది తడికి. మాట్లాడకుండా ఆమె చేతిని తన చేతులలోనికి తీసుకొని, మెట్లెక్కి తన గది ప్రవేశించాడు. తలదించుకొని ఆమె వెంబడించిందతడిని. ఇద్దరిబుగ్గ జారకంది, పెదవులు కొద్దిగా వణుకుతున్నాయి. ఆమె మనసులో ఎలా ఉందో కాని అతడి మనసులోమాత్రం దేనో పోగొట్టుకున్నట్టుంది. ఏదో దొరకనిది తననుండి పోయినట్టుంది. గదిలోనికి వెళ్ళాక ఆగి ఒకరి ముఖం ఒకరు చూసుకున్నారు పరికించినట్టు. నీళ్ళు తిరిగా యామె కళ్ళలో. ఆమె అంది "రామం!" అతడన్నాడు వివారంగా కళ్ళు పెట్టి. "అబ్బ! ఎంత మారిపోయేవు. పరిపోసంగా చిన్నవ్వు నవ్వి అందామె. "అప్పటి చిటిపి పిల్లలానే ఉంటానని అనుకొంటావు. నువ్వంగా, నాలాగ్గా, ఉన్న ఆమ్మాయిని చూడగలవని అనుకున్నట్టుంది."

ముఖం త్రిప్పుకొని అన్నాడతడు. "హా! హా! ఎలా అనుకుంటాను!!"

అర్థంలోని తన ప్రతిబింబం జ్ఞప్తికొచ్చి అతడి కన్నులు నాడిపోయేయి.

కిటికీ దగ్గరకు నడుస్తూ అన్నాడతడు. "టీ తాగేందు కభ్యంతరమేమన్నా ఉందా?" ఆమె చెప్పాడు తన ఇంటికి వచ్చినా ఆలా ఆపకుటం ఒక అలవాటు.

"ఇప్పుడే దాన్లో తాగేను."

అతడనుకున్నదే ఆ జవాబు.

తనకు జ్ఞాపకమున్నంతవరకు ఒక్కవాడన్నా అది తన ఇంట్లో టీ త్రాగలేదు.

అర్థాల కిటికీలోనుండి, దిగువనున్న తెల్ల కారును చూస్తున్నాడతడు. ఆమె వెళ్ళి అతడి వెనుక నిలబడింది.

ఆలోచిస్తూ అతడన్నాడు. "ఇవాళకిక్కడుండి పోరాదూ?" దానికొచ్చే జబాబుకూడా అతడికి తెలుసు. తెలిసి తెలిసి ఇలాటి ప్రశ్నలెందుకు చేస్తూ ఉంటారో అంతా అని అతడికాశ్చర్యం వేస్తుందొక్కొప్పుడు. ఆమె చిన్నవ్వు నవ్వి అంది.

ఇద్దరూ దిగువనున్న పూలతోటని చూస్తున్నారు. వారిద్దరి మౌనంలోనూ కాలంమెల్లగా జరుగుతూ గడిచి పోసాగింది. రెండు, మూడు రిమిషాలు కిటికీ అర్థాలకి తగిలేయి. గాలి నిండు నత్తువతో వచ్చి అర్థాలను తాకుతూ పాట పాడుతున్నట్టు శబ్దం చేస్తోంది.

"అబ్బ! ఏంవిషయం!" కనబడని గాలికోసం వెతుకుతున్న వాడిలా కళ్ళు పెట్టి అన్నాడు ముసలాయన.

ఆమె మాట మాటలేకుండా వెళ్ళి సోఫాలో జారబడింది.

కిటికీ నుండినుండి చూశాడతడామెను. అంతా భారంగా నెరపోయినా ఆమె ముఖంలో ఇంకా ఏదో ఆకర్షణున్నట్టు తోచేంతవరకీ. ఏమైనా తనకన్న అందంగానూ, జవసత్వంతోనూ ఉంది. కిబ్బుమన్ను ఫారిన్ పిరుదుండి తెలిక్కైన ముసలాయన. అప్పటిలో తన పెంటు మల్లెపూలవానలా ముక్కుతీసుకుంటోంది. "ఈ రకంగా ముసురు పెడితే ప్రవాహం రెండురోజులలో లయమై పోతుంది." కిటికీ వద్దనుండి సోఫావైపు నడుస్తూ, మధ్యలో ఆగి గోడకున్న తన విస్తవాటిఫొటోను చూస్తూ అన్నాడా ముసలాయన.

ఆమె ఏమీ జబాబివ్వలేదు. చేతిలో ఉన్న 'ఆల్బమ్' నిచేళ్ళతో రాస్తూ నేలమన్ను తివాసీని చూస్తోంది.

మనుషులో ఏదో ఆందోళనగా ఉందతడికి. ఆమె ముఖభావం దానిని రెట్టిస్తోంది. తన ఫొటోలో రోజాల్నా కొత్తదనం ఏమీకనుపించక పోగా సోఫాలోనున్న ఆమెవేపు కళ్ళు త్రిప్పాడు. అతడి చూపులు సూటిగా ఆమె కళ్ళను కలుసుకున్నాయి. అతడి గుండె జల్లుమంది. కాళ్ళు వణికాలి తగిలినట్టు కంపించేయి. వెంటనే కళ్ళు త్రిప్పుకొని తడబడే అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్ళి, సోఫాలో ఆమె ప్రక్కను కూలబడ్డాడు ఏంచెయ్యడమో తెలియలేక. ఏందుకో చెప్పలేనంత సిగ్గు వేసిందతడికి. ఆమె మీద కోపం కూడా వచ్చింది. కోపమా! భయమా! భయం...! ఎందుకు? దేనికి భయం? ఏనే ఆలోచనలు మట్టుకుపాయి ఒకదానికొకటి అతడి మనసులో.

"నా ఫొటోంస్సీ ఉన్నాయి కదూ?" నేలను చూస్తూ అందామె. కొన్నేళ్ళు మౌనం వహించాక మాట్లాడినట్టయింది.

తల చేతులలో రాసుకొని, ఒక పాడిదగ్గ దగ్గి ఆమె పాదాలను చూస్తూ అన్నాడతడు. "ఉండాలి". ఆ మాటవ్వాక ఎక్కడున్నాయో జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్న వాడిలా ముఖం పెట్టాడు చిన్నవ్వు నవ్వి అందామె. "కొన! ఏనాటి పొటోలు!"

ఆ మాటలెందుకో అతడి మనుకి బాధను కలిగించేయి. అక్కడినుండి పరుగెత్తి పోవాలనిపించింది.

తలలు దించుకుని మౌనంగా కూర్చున్నా రిద్దరూ. అత డామె కాళ్ళివేళ్ళని మనుల్లో చిత్రించు కుంటున్నట్టుంది.

ఏదో ఒకటి మాట్లాడడం తప్పనిసరైందతడికి కాళికి. "నీ కెందరు పిల్లలు" ఆ ప్రశ్న వేశాక జంకు పుట్టిందతడికి. ఆమె చాల సౌమ్యంగా అంది. "నలుగురు మొగ పిల్లలు". కొన్ని సెకండ్లు పోయేక అంది. "ఇదిగో! ఈ ఆల్బమ్ చూడు."

అతడికి దగ్గరగా వెళ్ళి చేతిలోని ఆల్బమ్ పిప్పండాము. అందులో అతడి ఫొటోలు చాల ఉన్నాయి. పెళ్ళినాటి ఫొటోను చూపించింది. ఆమె భర్త బొమ్మ ఎందుకో అంతగా నచ్చలే దతడికి. వంంగా దుబ్బులా ఉన్నాడు. మనస్సులో రహస్యంగా అత డామెకు తగడేమో నపించింది. అందులోని ఆమెను చూశాక ప్రక్కనున్న ఆమెను చూడకుండా ఉండలేక పోయేడు. చిరునవ్వుతో అందామె. "కాలంతో పాటు మనుష్యులు కూడా మారకుండా ఉంటే ఎంత బాగుణ్ణు!!"

మారుమాట లేకుండా ఇంకొక ఫొటోలోనికి చూస్తున్నాడతడు. ఇప్పటికీ, ఎప్పటికీ తన భార్యర్యాంగా ఉండేపోయింది.' తన ఊహల్లోని గ్రహిస్తుందోనని!

ఒక ఫొటోను చూపిస్తూ తన పెద్దకొడుకు 'రామం' అని చెప్తాంది.

"నా పేరు!" అనుకోకుండా అనేశాడతడు మెరుస్తున్న కన్నులతో.

"నాకు తెల్సు నువ్వలా అంటావని. పేరు పెట్టేటప్పుడు మాత్రం నువ్వు నా మనస్సులో లేవు.

అతడి గుండె కృంగిపోయిందెంతగానో ఆ మాటలకి. కాని, తల దించుకొని వరుసగా ఆమె మారే ఫొటోలని చూస్తున్నాడు.

ఆమె తన భర్తను గురించి ఏమీ అంతగా వివరించలేదు. ఒక ఫొటోను చూపిస్తూ అంది. "వీడే మా రెండోవాడు సతీశ్. విమాన ప్రమాదంలో పోయినవాడు వీడే. వీడు మా నాన్నగారి పేరింటగాడు, మూడోవాడు. ఇప్పుడు నేవీలో ఉన్నాడు. వీడు మా నాలుగోవాడు. చదువుకుంటున్నాడు. నా దగ్గరే ఉంటున్నాడు. కింద కారులో ఉన్నాడు.

"నిజం!" ఒక్కసారిగా లేచి నిల్చున్నాడు ముసలాయన. "ఎందుకు చెప్పేవు కాదు!"

గది వదలిపోయే అతడి చెయ్యపట్టుకు ఆపి తిరిగి సోఫాలో కూర్చుండబెట్టి, 'ఆల్బమ్' ప్రక్కనున్న టేబిలుమీదకు విసిరి అందామె. "నా పిల్లలంటే ఎంత ప్రేమ నీకు!"

మంత్రం వచ్చుడిలా కూర్చున్నాడతడు తీవ్రీ వేపు చూస్తూ.

ఒక పిచుక కిటికీ అద్దాల నుండాలోనికి వచ్చే టందుకు విశ్వ ప్రయత్నం చేస్తోంది. నోటో ఒక గడ్డిపరకే. సంగీత స్థాయిలో ఆ చిన్నిముక్కుతో శబ్దం చేస్తోంది.

గోడనున్న గడియారం సమయాన్ని చిన్న చప్పుడుతో భాగిస్తూ, లెక్క వేస్తూ పని చేస్తోంది. ఏం మాట్లాడాలో తెలియక మౌనమే ఉత్తమమో ఇరువురూ నిశ్శబ్దాన్ని పాలిస్తున్నారు.

ఉన్నట్టుండి ఆమె లేచి నిల్చొని తొట్టు పాటులో అంది "నే వెళ్తాను."

ఆమెతో పాటు అతడూ లేచాడు. మౌనంగా ఇరువురూ సోపానముందు నిల్చుండి పోయారు. "నే వెళ్తాను!" ఇంకొక సారంటూ అతడి కళ్ళలోనికి చూసిందామె. ఏవీ వినిపించనట్టుండి, అతికష్టంమీద ఎచ్చినట్టున్నాయా మాటలు.

ఇద్దరూ ఒకరినొకరు శూన్యంగా చూసుకుంటూ నిల్చుండి పోయేరు. అతడు కనిపెట్టేడు. ఆమె కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. అతడి ముఖం కుంచుకపోయి, గుండె బరువుగా ఉన్నట్టనిపించింది.

అతడి రెండు కాళ్ళమీదపడి అతడి రెండు కాళ్లనూ పెనవేసుకుందామె అకస్మాత్తుగా.

అతడి దేహమల్లాగ గుర్రుపడింది. వంగి, కంపించే వేళులతో ఆమెను లేవనీటందుకు ప్రయత్నించాడు. కాని ఆమె అతడి కాళ్లను వదల్లేదు. కన్నీళ్లతో నాటిని తడుపుతూ చిన్న గొంతుతో అంది "ఎంత రాతి గుండె నీదిరా?" అని.

• • •

గేటుదాటి మలుపుతిరిగి, రెండవ సర్కిల్లో చిన్న ఎద్దు చేసుకుంటూ పోతున్న కారుమనుమాస్తూ నిల్చున్నాడతడు. అనంతమైన విశ్వంలో ఏమీలేని దానిలా ఎగిరిపోతున్న పిట్టనిపించింది. అందులో ఉన్న జీవులు, వారి ఆత్మలు, బరువైన పాత్రబతుకులు ఎక్కడికి కొగిరిపోతున్నాయో.

చిన్న ఇల్లు కిటికీ అద్దాలని తగిలింది. అద్దాల వెనుకనుండి చెదిరిపోయినట్టు, కనుమిస్తూ కారు పోతోంది దూరంగా. కొంతకాలానికి మరి కనుపించలేదు.

నిల్చున్నాడున్నా తిరిగి టేబులువైపు నడివారు ముసలాయన. ఏదీ అర్థంచేసుకోనే స్థితిలో లేదతడి మనస్సు. తన ఉనికే గుర్తులేని స్థితిలో, యానం చేస్తున్నా యా కాగితపు ముక్కలు.

హరిజనులకు స్కాలర్‌షిప్పులు

మద్రాసు ప్రభుత్వానికి విజ్ఞప్తి

మద్రాసు, మే 13— దేన్నరాష్ట్రంలోని హరిజన విద్యార్థులకు స్కాలర్‌షిప్పు లిచ్చే నిమిత్తం యేర్పాటు చెయ్యబడ్డ నిధిని ప్రమేణ పెంచాలని నేను నెక్కి పేరియట్‌లో హరిజన సముద్ధరణ శాఖామంత్రి శ్రీ వి. వరమేశ్వరన్ అధ్యక్షత కింద సమావేశమైన హరిజన వంశీయుల సిఫారసు చేసింది.

హరిజన విద్యార్థుల నిమిత్తం కేటాయించబడ్డ సొమ్మును ప్రభుత్వం విస్తరించగల విస్తృత ప్రాతిపదికపై వంపకం చెయ్యాలని కూడా సంఘం సూచించింది.

వర్ణవిభేదం రద్దుకు నెహ్రూ కృషి

ఆఫ్రికన్ విద్యార్థుల ప్రశంస

బెంగుళూరు, మే 13—దక్షిణాఫ్రికాలో ప్రత్యేకంగాను, ప్రపంచం మొత్తంమీద వర్ణ విభేదాన్ని రద్దుచేయాలని ప్రపంచంలో అందరికీ పదే పదే నచ్చజెప్పడానికి యత్నిస్తున్న ఇండియా ప్రధాని పండిట్ నెహ్రూకు జోహార్లు అర్పిస్తూ ఇండియాలోని విశ్వవిద్యాలయాలలో గల ఆఫ్రికన్ విద్యార్థులు నేడొక తీర్మానం చేశారు. నాలుగు రోజులుగా జరిగిన వీరి సమావేశాలు నేడు పూర్తి అయినవి.

జాతీయ విస్తరణ ప్రణాళికలకు ప్రజాసహకారం

గిద్దలూరులో 'మేలా' సందర్భంలో శ్రీ పిడతల రంగారెడ్డిగారి ప్రబోధం

గిద్దలూరు, మే 10— గిద్దలూరు, రాచర్ల పర్కాల జాతీయవిస్తరణ కార్య ప్రణాళికా సంఘం ఆధ్వర్యాన గిద్దలూరు పట్టణమందు ఇటీవల మూడు రోజులు "మేలా" జయప్రదంగా జరుపబడినవి. ఆయా శాఖల జిల్లా అధికారులు, వ్యవసాయం, పశుపోషణ, ఆరోగ్య, సహకారం, గృహ పరిశ్రమలు, విద్యా ప్రదర్శనములు జరిగినవి. జాతీయ విస్తరణ కార్య ప్రణాళిక ప్రయోజనం విశదీకరించే ప్రదర్శనశాల చక్కగా ఏర్పాటు గావింపబడినది. ప్రథమ పంచవర్ష ప్రణాళికద్వారా దేశాభివృద్ధి నిమార్గం చూపిస్తూ, రెండవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ఆశయములను తెలుపు మరొక ప్రదర్శనశాల కూడా ఏర్పాటు గావింపబడినది. పశు ప్రదర్శనం, పయోజనుల ఆటల పోటీలు, వ్యవసాయ ఫల ప్రదర్శన పోటీలు, వైజ్ఞానిక పోటీలు మూడు దినములు విర్విరామగా సాగింపబడినవి. ఈ ప్రదర్శనం ప్రతిదినం వేలాది ప్రజలను ఆకర్షించి, జాతీయ ప్రణాళికా కార్యక్రమం పట్ల ప్రత్యేకాభిమానం కలుగజేయుటకు మిక్కుటంగా తోడ్పడినది.

జిల్లా ప్లానింగ్ ఆఫీసర్ శ్రీ పి. రత్నంగారు మార్కాపురం డిప్యూటీ కలెక్టర్, శ్రీ ముద్దు కృష్ణయ్య గారు, బ్లాక్ డెవలెప్‌మెంటు ఆఫీసరు శ్రీ జి. ఆదినారాయణరెడ్డి గారు, తదితర సిబ్బంది అనధికార ప్రముఖుల తోడ్పాటుతో ఈ మేలా ఉత్సవములు నిర్వహించారు.

ఈ మేలా ఉత్సవాలు, ప్రదర్శనలు స్థానిక శాసన సభ్యులు శ్రీ పిడతల రంగారెడ్డిగారిచే ప్రారంభింపబడినవి. జాతీయ విస్తరణ ప్రణాళిక కార్యక్రమముల ప్రాముఖ్యం తెలుపుతూ శ్రీ రంగారెడ్డిగారు గ్రామాభివృద్